

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีชนกลุ่มต่าง ๆ เข้ามาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก กลุ่มชนเหล่านี้มีความแตกต่างกันในด้านเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ วัฒนธรรมนิยมประเพณีและ วัฒนธรรม เช่น ภาษา ศาสนา การแต่งกาย เป็นต้น จากการสำรวจของกรมการศาสนา ประจำปี 2526 พบว่าประชาชนชาวไทยนับถือศาสนาต่าง ๆ คือ ศาสนาพุทธ มีประมาณ ร้อยละ 95.02 ศาสนาอิสลามประมาณร้อยละ 3.83 ศาสนาคริสต์ ประมาณร้อยละ 0.24 ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ซิกข์และอื่น ๆ ประมาณร้อยละ 0.14¹ จากจำนวน ผู้นับถือศาสนาต่าง ๆ ดังกล่าวจะพบว่าชาวไทยส่วนมากนับถือศาสนาพุทธ ผู้ที่นับถือศาสนา อิสลามเป็นอันดับสอง แต่มีจำนวนน้อยมาก จึงอาจกล่าวได้ว่าชาวไทยที่นับถือศาสนา อิสลามหรือที่เรียกว่าชาวไทยมุสลิมจัดเป็นชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย ซึ่งมีความแตกต่าง กันที่การนับถือศาสนาและวัฒนธรรม²

ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่สร้างความเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มใดแน่นอนหนาและ มั่นคงโดยมีพระมหาคัมภีร์อัล-กุรอาน กำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ครบถ้วน ถือได้ว่าเป็นธรรมนูญ แห่งชีวิต (Code of Life) ของผู้นับถือศาสนาอิสลามทุกคน³ บทบัญญัติทางศาสนา

¹กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, รายงานการศาสนาประจำปี 2526 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา, 2526), หน้า 1.

²ลิลิต ชีรเวทิน, ชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย (กรุงเทพฯ: แพร่พิทยา, 2521), หน้า 201.

³อุทัย หิรัญโท, มุสลิมในประเทศไทย (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์รุ่งเรืองรัตน์, 2521), หน้า 131.

เปรียบ เปรียบอนกฎหมายควบคุมความประพฤติ ตลอดจนกิจกรรมในการดำรงชีวิตอย่าง
เคร่งครัด ทั้งนี้คัมภีร์อัล-กุรอานจึงเป็นทางนำที่มาวางรากฐานของชีวิต มาอบรม
จริยธรรมและคุณธรรมให้แก่ชาวมุสลิมทุกคนในสังคม¹ ในความรู้สึกของชาวไทยมุสลิม
ศาสนาจึงมีบทบาทสำคัญมากต่อการสร้างจริยธรรมให้เยาวชนประพฤติที่ประพฤติชอบ
อยู่ในศีลธรรมและเคหะโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีของสังคม จริยธรรมจึงเปรียบเสมือนกลไกอันหนึ่ง
ของสังคมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนในสังคม กล่าวอีกนัยหนึ่งคือทำหน้าที่เป็นปทัสถาน
ของความประพฤติ เป็นสิ่งที่กำหนดว่าอะไรควรประพฤติปฏิบัติ ทั้งนี้การปลูกฝังจริยธรรม
ให้กับเยาวชนจึงเป็นสิ่งที่พึงปฏิบัติให้เกิดขึ้นในสังคมและควร เป็นจริยธรรมที่สอดคล้องกับ
แนวปฏิบัติทางสังคม อันจะเป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม²

การปลูกฝังจริยธรรมเป็นกระบวนการทางการศึกษา โดยผ่านสถาบันทางการ
ศึกษาทั้งที่เป็นการศึกษาแบบเป็นทางการ (Formal Education) ซึ่งได้แก่การศึกษา
ในโรงเรียน และการศึกษาแบบไม่เป็นทางการ (Informal Education) ซึ่งได้แก่
ครอบครัวและศาสนา (วัด โบสถ์ มัสยิด) สถาบันดังกล่าวทำหน้าที่เป็นผู้ปลูกฝังหรือ
ถ่ายทอด (Internalize/Transmit) ค่านิยมหรือแบบแผนความประพฤติที่พึงงามให้แก่
สมาชิกของสังคม³ แต่จะมีลักษณะและวิธีการปลูกฝังจริยธรรมที่แตกต่างกัน เป็นต้นว่า
ครอบครัวเป็นสถาบันที่ให้การศึกษาแบบไม่เป็นทางการแห่งแรกที่ทำหน้าที่ปลูกฝังและ

¹"กฎหมายอิสลามว่าด้วยครอบครัว," อัล-อียาด 19 (มกราคม-กุมภาพันธ์
2526): 89.

²Emile Durkheim, Durkheim: Essays on Morals and Education,
Trans. by H.L. Sutcliffe (London: Routledge & Kegan Paul, 1979),
p. 19.

³อานวย ทะสิงค์แก และ ชัยนัต วรรณะภูมิ, "ปัญหาจริยธรรมในสังคมไทย
ในทัศนะของนักการศึกษา," รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมไทยในปัจจุบัน: โครง
การพัฒนาสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวกับการศึกษา (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการ
ศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2522), หน้า 193.

ถ่ายทอดจริยธรรมให้แก่สมาชิกในปฐมวัยหรืออาจทำหน้าที่ไปจนกระทั่งสมาชิกผ่านพ้นไปถึงวัยผู้ใหญ่ด้วย จึงทำให้มีอิทธิพลในการปลูกฝังจริยธรรมเป็นอย่างมาก แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความแตกต่างทางเศรษฐกิจ สังคม ความเชื่อ พื้นฐานการศึกษา ฯลฯ ของแต่ละครอบครัวด้วย ในกรณีของโรงเรียนซึ่งถือว่าเป็นสถาบันที่ให้การศึกษามากเป็นทางการ จะมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการปลูกฝังจริยธรรมให้แก่สมาชิกของสังคมต่อจากครอบครัว จากอดีตถึงปัจจุบันโรงเรียนจึงเป็นสถาบันทางการศึกษาที่ได้รับการคาดหวังและศรัทธาจากสังคมในการที่จะพัฒนาความรู้และจริยธรรมให้แก่เยาวชน¹ โรงเรียนจะปลูกฝังจริยธรรมโดยมีหลักสูตรรวมที่แน่นอน ดังนั้นการพิจารณาถึงลักษณะจริยธรรมของสังคมนั้นส่วนหนึ่งสามารถพิจารณาได้จากจุดมุ่งหมายและลักษณะของพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาและหลักสูตรของการศึกษาในระดับต่าง ๆ² อาทิหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 อันถือเป็นการให้การศึกษาระดับพื้นฐานบังคับทุกคนต้องได้รับการศึกษาในชั้นนี้ ใ้จัดวิชาจริยศึกษาเป็นวิชาเฉพาะอยู่ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยซึ่งเป็นโครงสร้าง 1 ใน 4 กลุ่มประสบการณ์ของหลักสูตรประถมศึกษา³ สำหรับศาสนา (วัด โบสถ์ มัสยิด) เป็นสถาบันที่ให้การศึกษามากไม่เป็นทางการและเป็นสถาบันที่รับผิดชอบโดยตรงในการปลูกฝังจริยธรรม ในสังคมบางสังคม อาทิเช่น สังคมชาวมุสลิมสถาบันศาสนาจะมีอิทธิพลต่อการควบคุมให้ทองประพฤติปฏิบัติตามแบบแผนจริยธรรมอย่างเคร่งครัด และใช้เป็นแนวทางแห่งการดำเนินชีวิตอีกด้วย

¹J.L. Childs, Education and Morals (New York: Appleton-Century-Crofts, 1950), pp. 5-6.

²ศักดิ์ชัย นิรัฐทวี, จริยศาสตร์ศึกษา (กรุงเทพมหานคร: โอเคียนส์โตร์, 2525), หน้า 72.

³โครงสร้างหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ประกอบด้วยหมวดประสบการณ์ที่จัดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มี 4 กลุ่ม ดังนี้ (1) กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ (2) กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (3) กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (4) กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ

จึงกล่าวได้ว่าโรงเรียน ครอบครวั วัด โบสถ์ และมีศรัทธาและความสำคัญต่อการปลูกฝังจริยธรรม ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาเรื่องดังกล่าวให้ลึกซึ้ง โดยเฉพาะโรงเรียน ครอบครวัและมีศรัทธาของชุมชนชาวไทยมุสลิม เนื่องจากเป็นชุมชนที่ยึดถือความเชื่อความศรัทธาทางศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัด หลักทางศาสนาจึงมีอิทธิพลแทรกซ้อนอยู่ในทุกสถาบันของสังคม อาทิ สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยของคัมภีร์อัล-กุรอาน ใ้บัญญัติให้บุคคลทั้งชายและหญิงทำการศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรม เพราะการแสวงหาความรู้ทางโลกนั้นจะทำให้บุคคลสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ ส่วนความรู้ทางธรรมนั้นจะช่วยชักเกลาจิตใจของบุคคลให้พ้นจากการตกเป็นทาสของกิเลสมารร้ายและอารมณ์ใฝ่ต่ำ รวมทั้งจะทำให้บุคคลมีจิตใจสงบและตั้งมั่นอยู่ในคุณธรรม ดังนั้นชาวไทยมุสลิมจึงมีความจำเป็นต่อศึกษาทางธรรมและมีโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามเป็นสถาบันที่ถ่ายทอดความรู้แก่ชาวไทยมุสลิมมาตั้งแต่เยาว์วัย ฉะนั้นโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามจึงเป็นความต้องการ (Need) ของคนไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม¹ เนื่องจากเป็นสถาบันทางการศึกษาที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดและอบรมมโนสำนึกให้มีความรู้ความเข้าใจในแนวทางของศาสนาตลอดจนสามารถปฏิบัติศาสนกิจได้อย่างถูกต้อง แต่เนื่องจากพระราชบัญญัติประถมศึกษา แก้ไขปรับปรุงฉบับที่ 5 พุทธศักราช 2521 มาตรา 3 บัญญัติว่า "เด็กทุกคนที่มีอายุย่างเข้าปีที่ 8 ต้องเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาจนกว่าจะมีอายุย่างเข้าปีที่ 16"² จากพระราชบัญญัติดังกล่าวจึงมีผลบังคับให้เยาวชนมุสลิมต้องศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาที่ทางรัฐบาลจัดให้ แต่ในขณะเดียวกันเยาวชนเหล่านี้จะต้องศึกษาศาสนาอิสลามในโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามด้วย โดยเป็นไปตามบัญญัติของศาสนา สำหรับครอบครวัตามหลักศาสนาอิสลามเชื่อว่าครอบครวัมิใช่เป็นเพียงโรงงานผลิตมนุษย์ให้มีอยู่สืบไปเท่านั้น แต่ให้ค่าของสังคมเป็นรากฐาน

¹ โมฮัมหมัด อับดุลกาเดร์, "การประชุมประเมินผลโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ปี 2526 ที่อำเภอสุโขทัย จังหวัดนครราชสีมา," อิส-ญิฮาด 20 (2526):

26.

² ไพโรจน์ นาคะสุวรรณ, กฎหมายการศึกษา (กรุงเทพมหานคร: อักษรบัณฑิต, 2523), หน้า 96.

ของโครงสร้างทางสังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจ ทั้งยังเป็นกลไกในตัวเองที่หมุนเฟื่องใหญ่ของสังคมให้เคลื่อนไปสู่อนาคตที่ค้ำงามต่อไป ทั้งนี้พึงรับรู้จุดหมายและหน้าที่ของตนเอง คือ¹

1. เพื่อดำรงรักษามนุษยชาติ
2. เพื่อรักษาศีลธรรม
3. เพื่อสร้างความมั่นคงทางอารมณ์และจิตใจ
4. เพื่อขมรมให้รู้จักระเบียบของสังคมและปลูกฝังค่านิยมให้สมาชิกของสังคม
5. เพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม
6. เพื่อขยายความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและเสริมสร้างให้เกิดความสมานฉันท์ขึ้นในสังคม
7. เพื่อตั้งใจให้เกิดความเพียรและรู้จักเสียสละ อุทิศตน

จากหลักการดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่าตามหลักศาสนาอิสลามถือว่าครอบครัวเป็นโรงเรียนแห่งแรกที่จะผลิตเด็กที่ดี เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีมีจริยธรรม คุณธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคม

ในด้านศาสนา ชาวมุสลิมถือเป็นแกนหลักที่สำคัญในการกำหนดวิถีชีวิตของมนุษยชาติตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย โดยมีคัมภีร์อัล-กุรอานเป็นแบบบัญญัติ เป็นประมวลคำสอนของศาสนาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติที่ชาวมุสลิมจะต้องเรียนรู้พร้อมกันนั้นก็ต้องปฏิบัติตาม โดยมีมัสยิดเป็นศาสนสถานและมีบทบาทสำคัญต่อชีวิตประจำวันของชาวมุสลิม ซึ่งจะต้องมาร่วมทำนมาซโดยพร้อมเพรียงกันทุกวันศุกร์ ซึ่งถือเป็นวันสำคัญของชาวมุสลิม โดยมีอิหม่าม

¹มัยมุนะฮฺ มินกิ ฮะสัน, "มุสลิมกับการมีภรรยาหลายคน," อัล-ญิฮาด 19 (เมษายน 2526): 25.

²สกล นิลวรรณ, "ประเพณีอิสลาม," วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2 (กรกฎาคม 2519): 175.

เป็นผู้นำในการนมาช นอกจากนี้มีมัสยิกยังเป็นจุดศูนย์กลางทางการศึกษาและมีบทบาทในการ
การชมรมมัสยิกให้สมาชิกในชุมชนมีคุณธรรมและจริยธรรมที่พึงามในการอยู่ร่วมกันในสังคม

คั้งนั้นโรงเรียน ครอบครัวและมัสยิกในชุมชนมุสลิมจึงมีบทบาทที่สำคัญในการ
ปลูกฝังคุณธรรมและความประพฤติที่พึงามอันเป็นรากฐานทางจริยธรรมอันคั้งามขึ้นในสังคม

จากการที่แต่ละสถาบันมีรูปแบบการปลูกฝังจริยธรรมที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงมี
ความสนใจที่จะศึกษาถึงการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนในชุมชนมุสลิมจากโรงเรียนอันได้
แก่โรงเรียนรัฐบาลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติและโรงเรียน
สอนศาสนาอิสลาม ครอบครัวของนักเรียนและมัสยิกในชุมชน

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาชุมชนมุสลิมซึ่งคั้งอยู่ในตำบลลุมพลี
อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากชุมชนคั้งกล่าวมีความ
เคร่งครัดในศาสนา มีลักษณะเป็นชุมชนมุสลิมที่สามารถสังเกตได้อย่างชัดเจน อาทิ มี
มัสยิกซึ่งเป็นศูนย์รวมของชาวมุสลิมทั้งในค้านศาสนา การศึกษา และสังคม ในค้านศาสนา
มัสยิกจะเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ซึ่งสังเกตได้ชัดเจนจากการนมาชร่วมกัน
ของชาวไทยมุสลิมภายในชุมชนทุกวันศุกร์และการนมาช 5 เวลา สำหรับการนมาชวันศุกร์
ทุกครั้งจะมีการอชมรมมัสยิกแก่สมาชิกในชุมชนให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในแนวทางของศาสนา
โดยผ่านทางกฎชะฮุด นอกจากนี้มัสยิกแล้วในชุมชนมุสลิมตำบลลุมพลียังมีโรงเรียนสอนศาสนา
อิสลามที่มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับพระมหาคัมภีร์อัล-กุรอาน จริยวัตรของทานศาสนา
กฎหมาย เทวศาสตร์ ภาษาอาหรับ และอื่น ๆ อีก ซึ่งกล่าวได้ว่าโรงเรียนสอนศาสนา
อิสลามเป็นสถาบันหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการหล่อหลอมความสำนึกในความ เป็นมุสลิมของ
เยาวชนในชุมชนมุสลิม นอกจากนี้ยังสังเกตได้จากปรากฏการณ์ทางสังคมที่เห็นได้ชัดเจน
จากการปฏิบัติตามหลักปฏิบัติ 5 ประการของอิสลาม เช่น การถือศีลอด การชะกาต
การห้าห้าจัญ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้มีผลต่อแนวการดำเนินชีวิตของคนส่วนมากในชุมชนมุสลิม
ตำบลลุมพลีให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งศาสนาอิสลาม อีกทั้งเป็นชุมชนที่มีชาวไทยมุสลิมรวม
ตัวกันอย่างหนาแน่นและมีจำนวนมากที่สุดภายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือมีจำนวน

3,847 คน¹ จากจำนวนชาวไทยมุสลิมทั้งจังหวัด 24,850 คน² เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ท่ามกลางชนส่วนใหญ่ที่นับถือศาสนาพุทธและเป็นเมืองทางพุทธศาสนา เนื่องด้วยจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นแหล่งที่มีความรุ่งเรืองมากที่สุดแห่งหนึ่งมาตั้งแต่อดีตกาล จะพบได้ว่ามีวัดทางพุทธศาสนาถึง 482 วัด³ แต่ชาวไทยมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาสามารถรักษาความศรัทธาความเชื่อทางศาสนาของตนไว้ได้อย่างเคร่งครัด นอกจากนี้ยังปรากฏว่าศาสนาอิสลามมีรากฐานมั่นคงมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ก็จะได้เห็นได้จากพระมหากษัตริย์ทรงสถาปนาตำแหน่งหนึ่งอันได้แก่จุฬาราชมนตรี เป็นหัวหน้ามีหน้าที่บริหารฝ่ายศาสนาอิสลาม ตำแหน่งนี้สถาปนาขึ้นครั้งแรกในสมัยพระเจ้าทรงธรรมแห่งกรุงศรีอยุธยา⁴ และมีสืบต่อมาจนกระทั่งปัจจุบัน

จากเหตุผลดังกล่าว ชุมชนมุสลิมในเขตตำบลลุมพลี อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงมีลักษณะเหมาะสมที่จะทำการศึกษาวិเคราะห์มากกว่าตำบลและอำเภออื่น ๆ ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาบทบาทของโรงเรียน ครอบครัวและมัสยิดในการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา ในชุมชนมุสลิม ตำบลลุมพลี อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษามหาบทของโรงเรียน ครอบครัว และมัสยิด ต่อการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียน โรงเรียนประถมศึกษาในชุมชนมุสลิม

¹จากการสำรวจสำมะโนประชากร เดือนพฤษภาคม 2528 ณ ที่ว่าการอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.

²กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, รายงานการศาสนาประจำปี 2526, หน้า 8.

³เรื่องเดียวกัน, หน้า 8.

⁴อุทัย หิรัญโต, มุสลิมในประเทศไทย, หน้า 125.

2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อบทบาทของโรงเรียน ครอบครัว และมีสยัคเกี่ยวกับการปลูกฝังจริยธรรม

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาบทบาทของโรงเรียน ครอบครัว และมีสยัคในการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาในชุมชนมุสลิม ตำบลลุมพินี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี (Case study) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชาวไทยมุสลิม ซึ่งศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนลุมพินีชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 40 คน โดยถือเกณฑ์จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ควรสุ่มร้อยละ 25 ของจำนวนประชากร¹ จากเกณฑ์ดังกล่าว ร้อยละ 25 ของจำนวนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งเป็นชาวไทยมุสลิมทั้งหมด 135 คน จะได้ 34 คน แต่เพื่อลดความคลาดเคลื่อนให้น้อยลง จึงใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ 40 คน สำหรับโรงเรียนที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นโรงเรียนรัฐบาลแห่งเดียวที่มีในชุมชนมุสลิม ตำบลลุมพินี และนักเรียนในโรงเรียนแห่งนี้เป็นนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามควบคู่กัน

3. จริยธรรมที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ จริยธรรม 30 ประการ ในวิชาจริยศึกษา ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

ความจำกัดของการวิจัย

1. ในการวิจัยภาคสนามในส่วน of โรงเรียนลุมพินีชนูปถัมภ์ ซึ่งเป็นโรงเรียนภาคสนาม และโรงเรียนรัศมีอิสลาม ซึ่งเป็นโรงเรียนภาคสนาม ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีตลอดระยะเวลาของการวิจัยภาคสนามในเวลา 3 เดือน แต่ประสบปัญหาบาง

¹ประคอง กรรณสูต, สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ (กรุงเทพฯ-มหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2525), หน้า 10.

ในส่วนของการเข้าไปสังเกตในหมู่บ้านชุมชนมุสลิมในระยะแรก ทั้งนี้เนื่องด้วยผู้วิจัยนับถือศาสนาพุทธ การสร้างความไว้วางใจในระหว่างผู้วิจัยและประชาชนในหมู่บ้าน ตลอดจนการสร้างความสัมพันธ์และการให้ประชาชนเข้าใจเจตนาในการวิจัยครั้งนี้จึงต้องใช้เวลานาน อย่างไรก็ตามหลังจากผู้วิจัยได้เข้าไปศึกษาอยู่ในหมู่บ้านประมาณ ๓ เดือน ทั้งผู้นำทางศาสนา ผู้มีบทบาทสำคัญในหมู่บ้าน อาทิเช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตลอดจนประชาชนทั่วไปในหมู่บ้านได้ให้ความร่วมมือกับผู้วิจัยเป็นอย่างดีต่อการวิจัยครั้งนี้

2. การเข้าไปสังเกตในมัสยิดนั้นว่ามีอุปสรรคมาก เนื่องจากเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ และเป็นที่พักผ่อนพิชกรรมทางศาสนา ในขณะที่เดียวกันเป็นสถานที่อบรมมนัสยิก้านศีลธรรมจรรยาโดยผ่านทางคุณะฮ์ในทุกวันศุกร์ ซึ่งเป็นวันสำคัญของศาสนาอิสลาม การเข้าฟังการบรรยายธรรมผู้วิจัยไม่สามารถเข้าไปฟังภายในมัสยิดได้ แม้จะเข้าไปได้แต่ต้องขึ้นไปอยู่บนชั้นที่สองของมัสยิดรวมกับเด็กนักเรียน ทำให้ฟังการบรรยายไม่ชัดเจน ต้องนั่งฟังอยู่ภายนอกมัสยิด ประกอบด้วยเครื่องขยายเสียงอยู่ในสภาพเก่าทรุดโทรมระบบเสียงจึงไม่ชัดเจน มีผลให้การจับใจความในการบรรยายไม่ชัดเจนเท่าที่ควร และการบรรยายซึ่งใช้ภาษาอาหรับสลับกับภาษาไทยทำให้ผู้วิจัยซึ่งไม่มีพื้นฐานมาก่อนต้องประสบกับความยากลำบากในการบันทึกคำบรรยาย จึงจำเป็นต้องขอความร่วมมือจากคอตีบ* ประจำมัสยิดซึ่งเป็นผู้บรรยายธรรมให้คำแนะนำภายหลังจากการบรรยายธรรมในแต่ละครั้ง

3. การวิจัยภาคสนามในชุมชนมุสลิม ตำบลลุมพินี ใช้ระยะเวลาในการวิจัยทั้งสิ้น 3 เดือน คือระหว่างเดือนธันวาคม 2528 ถึงเดือนมีนาคม 2529 ทั้งนี้ผลการวิจัยจากการสังเกตซึ่งผู้วิจัยได้ประมวลไว้ในบทที่ 5 จึงเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่ผู้วิจัยได้พบในช่วงระยะเวลา 3 เดือนเท่านั้น

4. สำหรับความคึกคึกเห็นของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาที่มีคอบทบาทของโรงเรียน ครอบครัวและมัสยิดเกี่ยวกับการปลูกฝังจริยธรรมเป็นเพียงความคึกคึกเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งถูกกลุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่างเท่านั้น

*คอตีบ เป็นตำแหน่งผู้ช่วยอิหม่าม และเป็นผู้ทำหน้าที่แทนอิหม่ามในกรณีที่อิหม่ามไม่อยู่ คอตีบในกรณีนี้เป็นผู้อ่านคำอบรมมนัสยิกโดยผ่านทางคุณะฮ์

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

บทบาท หมายถึง การปฏิบัติจริงตามหน้าที่และความรับผิดชอบ

จริยธรรม หมายถึง คุณธรรมความดีที่ควรประพฤติปฏิบัติ และมุ่งสร้างเสริมให้เกิดขึ้นกับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา 30

คุณธรรม คือ¹

1. การไม่ประทุษร้ายต่อชีวิตและร่างกายของบุคคลและสัตว์
2. ความเมตตากรุณา
3. การไม่โลภและไม่ขโมย
4. ความเชื่อเพื่อเชื่อแต่และเสียสละ
5. ไม่ละเมิดของรักของผู้อื่น
6. การรู้จักความพอดี
7. การไม่พุกพด ไม่บิดเบือน ไม่อำพรางความจริง การไม่ยุยงให้เกิดการแตกแยกและการไม่พูดคำหยาบ
8. การมีสติจะและความจริงใจ
9. การไม่ลองเล่นและเสพสิ่ง เสพคดีให้โทษ
10. ความเป็นผู้มีสติ รู้จักยับยั้งชั่งใจ รู้สึกลึกซึ้งขบขันดี
11. ความเป็นผู้มีเหตุผล
12. ความละเอียดและความเกรงกลัวต่อการกระทำชั่ว
13. ความขยันหมั่นเพียร
14. ความอดทนอดกลั้น
15. ความกล้าหาญและความเชื่อมั่นในตนเอง

¹กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2525), หน้า 216-243.

16. ความกตัญญูกตเวทิต
17. ความซื่อสัตย์สุจริต
18. การทำใจให้สงบ มีสมาธิและมีอารมณ์แจ่มใส
19. ความไม่เห็นแก่ตัว
20. ความประณีตละเอียดถี่ถ้วน
21. ความรับผิดชอบ
22. ความมีน้ำใจเป็นธรรมไม่ลำเอียง
23. ความมีระเบียบวินัยและการตรงต่อเวลา
24. การยอมรับการเปลี่ยนแปลง
25. มารยาทและนิสัยส่วนบุคคลในการกิน นอน ขับถ่าย
แต่งกาย และสังคมระหว่างเพศ
26. มารยาทในการแสดงความเคารพ การขอร้อง
การแสดงความขอบคุณ การขอความช่วยเหลือ
การปฏิเสธ การแสดงความไม่เห็นด้วย การแสดงความยินดี
การแสดงความเสียใจ การเล่น
การพักผ่อนหย่อนใจ
27. หลักธรรมสำหรับการอยู่ร่วมกัน ได้แก่ ความสามัคคี
ความเสียสละ การให้อภัย ความเอื้อเฟื้อ การยอมรับ
ความคิดเห็นของผู้อื่น ความเห็นอกเห็นใจ
28. ความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตามประเพณีนิยม
29. ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์
30. การแก้ไขข้อบกพร่อง การปฏิบัติตามจรรยาบรรณ
ได้แก่ การผิดศีลธรรม ระเบียบ กฎหมายและจรรยา
ประเพณี

การปลูกฝังจริยธรรม	หมายถึง กระบวนการทางการศึกษาที่ถ่ายทอดแนวทางการประพฤติปฏิบัติคุณธรรมความดีที่สังคมยอมรับ ¹
โรงเรียน	หมายถึง โรงเรียนดุมพลีชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นโรงเรียนภาคสามัญ และโรงเรียนรัศมีอิสลาม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ซึ่งเป็นโรงเรียนภาคศาสนา
ครอบครัว	หมายถึง บิดา มารดา ผู้ปกครองของนักเรียนชาวไทยมุสลิมในตำบลดุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง
มัสยิด	หมายถึง ศาสนสถานในศาสนาอิสลาม ซึ่งชาวมุสลิมใช้ในการปฏิบัติศาสนกิจร่วมกัน และเป็นศูนย์กลางของศาสนา การศึกษา และสังคม
นักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา	หมายถึง นักเรียนชาวไทยมุสลิมซึ่งศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนดุมพลีชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2528
ชุมชนมุสลิม	หมายถึง ชุมชนซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของชาวไทยมุสลิม ตำบลดุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

¹ปรับปรุงจาก อำนวย ทะสิงค์แก และ ชัยนัต วรรณะภุติ, "ปัญหาจริยธรรมในทัศนะของนักการศึกษา," หน้า 193.

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยนี้

1. ทราบบทบาทของโรงเรียน ครอบครัวและมัสยิด ในการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาในชุมชนมุสลิม ตลอดจนขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมและความเชื่อทางศาสนาของบุคคลในชุมชนที่มีผลต่อแนวการดำเนินชีวิตของชาวไทยมุสลิม ตำบลลุมพินี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. ทราบประวัติความเป็นมาของชุมชนมุสลิม ตำบลลุมพินี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เป็นแนวทางสำหรับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาได้นำผลมาปรับปรุงการปลูกฝังและพัฒนาจริยธรรมให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น